

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 15,3. Najnižja 6,5. Ob 17. uri 15,3. Zračni tlak 1003,3. Vetr 7 km na uro. Vzhodnik, vlaga 80 odst., padavine 5,4 mm, nebo 8 desetlin oblačnosti, morje mirno, temperatura morja 18,3.

Tržaski novnik

Ostra borba tržaskih kovinarjev

Delavci CRDA in arzenala so zopet 24 ur stavkali

Stavke se je udeležilo okrog 98 odstotkov vseh delavcev - Drevo bo tudi vodstvo Delavske zbornice CGIL proučilo položaj v CRDA

Delavci CRDA in Tržaskega arzenala so včeraj zopet napovedali 24-urno stavko, ki traja do danes jutraj. Stavke se je udeležilo okrog 98 odstotkov vseh delavcev. Stavka je potekala mirno in so jo nadzorovali stavkovni redarji obeh sindikalnih organizacij, Delavci Tovarne strojev in ladjedelnic Sv. Marka so se sestali na ločenih skupščinah po svoji sindikalni pripadnosti. Na skupščinah so bili predvsem oboji sindikatski položaji. Zlasti so poudarili odgovornost ravnateljev podjetij za resne posledice stavkovne borbe. Trmoglavost podjetij, ki spadajo pod IRI, je vsekakor popolnoma nesprejemljiva. Iz tega sindikatski pokazali obliko dobre volje za pogajanja. Predstavnik industrijcev pa sploh ne marajo sodelovati in s svojimi ponudbami naravnost izvajati delavstvo. Delavci so namreč upoštevali tudi njihove interese podjetij, ker se zavajajo, da bodo morala vzdržati v novem položaju skupnega evropskega tržiska se večje konkurenca. Toda sodelovanje delavstva je možno le, če podjetja upoštevajo tudi interese delavstva. To bi bilo za podjetja IRI popolnoma naravno.

Vse kazna, da ni voditelj CRDA prav nič mar. Vsi njihovi napori namreč veljajo poskušajo, kako bi upoštevali delavstvo. To na dokazajo, da tem voditeljem niso pri srcu koristi IRI, marveč Confindustria. Toda vodstvo CRDA se moti. Če misli, da se mu bo posrečilo ukloniti delavce.

Delavcem CRDA in Tržaskemu arzenalu izrazilo svojo solidarnost vsi delavci. Iz tega solidarnost so poslali soglasnim tudi pomorščaki. Prav tako je izrazilo solidarnost vodstvo tržaskе federacije PSI. Vsi oboja tudi brezbriznost vladnih organov.

Drevo se bo stavkalo v Ul. Zonta. Vrednost nove Delavske zbornice CGIL, ki bo proučilo položaj v CRDA in Tržaskem arzenalu. Sinoči so se sestali tudi tajniki vseh strok stare Delavske zbornice. V CRDA in Tržaskem arzenalu pričakuje stavka tudi za danes, toda podrobnosti bodo spoznali delavcem se na delu.

Vznemirjenje uslužbencev vladnega komisariata
Po vesteh iz dobro obveščanih krogov naj bi vladni generalni komisar zahteval raznih, persičnih uradov krajevni državnih uprav po

Stavka pristaniških delavcev
Delavci vseh treh družb so protestirali proti enostranskim ukrepom ravnateljstva Javnih skladšč

Včeraj so delavci vseh treh pristaniških družb zapovedali 24-urno stavko. Zaradi tega je delo v obeh pristaniških delovih popolnoma počivalo. Sklep o stavki so sprejeli na skupščin v Domu pristaniških delavcev za skupščini tajnik sindikata. Musini poročal o sindikalnem položaju v pristaniščih in zlasti o nedemokracijem ravnanju ravnateljstva Javnih skladšč, ki se ne mara pogajati s predstavniki delavcev, ker je sprejel, da si skuša izplačati v nasprotju z interesi pristaniških delavcev. Delavci je vest o enostranskih ukrepih ravnateljstva, s katerimi namerava znati njihov zastavek, silno razburila. Sprito tega se skupščina ukrepa za stavko, ki traja 24 ur. Nadajje je sklenila, da bo skedenjski odsek pristaniške družbe za premo in rade stavkali ob 12. ure včeraj do 6. ure danes. Pristaniški delavci si želijo, da skupščina tudi izrazi solidarnost z delavci CRDA.

Tajnik sindikata Musini je na skupni tudi dejal, da delavci zahtevajo: 1. naj se takoj sklene dovoljen pristaniški svet, da bo razpravljalo o nujnih vprašanjih, ki so jih predstavniki; 2. celovito razpravo o dnevnih red; 2. naj se revidirajo tarife in prejemki; 3. naj se čimprej odpre stavka, da se vključe vanj pripravnost delavci, ki imajo pravico do vključitve v družbo; 4. spremeni se sistem, da so določeni starostne dobe, ki velja za razne netačje; 6. družbam naj se prizna pravica, da lahko zahtevajo izdajanje izkaznic za vstop priložnostnih delavcev v pristanišče; 6. tajnik sindikata naj se izda izkaznica za vstop v pristanišče.

Nova ladja
V ladjedelnici Sv. Justa so dokončali ladjo «Willi Boehner», katero so «gradili za brodarja z R.N.V. Reederij Nautics iz Rotterdamu. Po srečno opravljenih poskusih, odhaja iz Trsta v Capabiano, kjer bodo halozli nanton prvi tovor, namenjen v pristanišče Severne Evrope.

Kongres uslužbencev krajevnih ustanov
Predvčerajšnjim se je sestel odbor pokrajinske zveze uslužbencev krajevnih ustanov in bolnišnic in razpraval

Predavanje o «sputniku»
Ob 40. obletnici oktobrske revolucije bo inž. Otto Braun danes ob 20. na sečju št. 18. Lakočeve ulice v Trstu, in inženir Zennone lo predaval o tehničnem razvoju v ZSSR in o sputniku.

Skupščina pekovskih delavcev
V petek 25. t. m. bo v Ul. Zonta 2. skupščina pekov z naslednjim dnevnim redom: poročilo o delu odbora; L. kongres nove Delavske zbornice CGIL; čukavija ter izvolitev odbora in delegatov za kongres, sklepi.

Podatki o prodaji tabaka v septembru
Potrošnja tobačnih izdelkov se je znižala na 32.844 kg
V avgustu leta 1955 so prodali n. pr. 64.040 kg tabaka, to je skoraj še enkrat toliko kot v preteklem mesecu

Avstrijci zahtevajo znižanje železniških tarif

Na mednarodni železniški konferenci, ki je bila pred kratkim v Rimu in na kateri so razpravljali o direktni železniški tarifi Italija - Severna Evropa, je avstrijska delegacija ponovno sprožila vprašanje italijanskih povisanih železniških tarif, ki so stopila v veljavo 20. septembra 1956 in ki so se pokazala tudi na prevozi med Trstom in Avstrijo. Avstrijski namreč se vedno vztrajajo na direktni znižani tarifi, katero so dosegli s sporazumom od 22. oktobra 1955, sklenjenim v okviru rimskih razgovorov o tržaskem pristanišču. Isto vprašanje je predstavljal osnovno sporno točko tudi na zasedanju mešane komisije, ki se je sestajala letos spomladi v Trstu, in na katerem ga zaradi stališča italijanske delegacije ni bilo mogoče rešiti. Na zgoraj omenjenem zadnjem rimskem zasedanju železniških uprav ni sklenili, da bodo o tem vprašanju razpravljali na novi železniški konferenci, temveč so se samo dogovorili, da bodo pisмено izmenjali svoja stališča.

Sestanek pokr. odbora
Sinoči se je sestel tržaski pokrajinski odbor, ki je pod predsedstvom najstarejšega odbornika razpravljalo o upravnih vprašanjih. Odbor se bo ponovno sestel v četrt.

Skupščina pomorščakov
V nedeljo predpoldne je bila v Ul. Tiziana Vercellio skupščina pomorščakov in upokojencev te stroke, ki so vpisani v FILM. Tajnik tržaskе sekcije FILM Valenti je govoril o odgovori sporazuma dne 10. avgusta 1956 in o razdeljevanju novih skanzic. Ernesto Radich pa je orisal vprašanja socialnega zavarovanja in pokojnin. Po kratkem poročilu predstavnik nove Delavske zbornice CGIL Saranza so izvolili delegata za bližnji kongres te sindikalne organizacije.

Potrešnja tobačnih izdelkov se je znižala na 32.844 kg
V avgustu leta 1955 so prodali n. pr. 64.040 kg tabaka, to je skoraj še enkrat toliko kot v preteklem mesecu

Za tržasko pristanišče je potreben dvojni tir na progi Videm-Trbiž

Postavitev dvojnega tira med Benetkami in Červinjanom ne zadostuje izboljšati se mora tudi povezava med novim pristaniščem in postajo

Pred tremi leti je bilo razpisano posebno državno posojilo 30 milijard lir za pomoč pri gradnji novega pristanišča. Pošto je bilo podpisano v nekaj dneh. Država je dobila denar in ga spravila v svoje blagajne. Z razpisom posojil je bil objavljen tudi oblišen načrt glavnih javnih del, med katerimi so bili tudi vključeni stroški za popolno ureditev glavne postaje, za ureditev openskega železniškega vozilca in za elektrifikacijo in postavitve še enega tira na progi Červinjan - Meštri.

Azijska gripa
Včeraj so prijavili zdravstvenim oblastem 820 novih primerov azijske gripe. Zbolelo je 612 stalnih prebivalcev pristaniškega oziraj 132 beguncev, 5 vojakov in 71 osebo iz drugih skupnosti.

Smrt profesorice zaradi zadušitve s plinom
Nekaj minut po 16. uri je nekdo telefonsko obvestil po veljstvo letalskega oddelka, da se je pripetila v Ul. F. Severo nesreča in da je 68-letna prof. Irene Iacchiya umrla zaradi zadušitve s plinom. Agenci letalskega oddelka so o zavedi obvestili po veljstvo komisarata javne varnosti v Ul. Giulia, ki je najbližje kraj, kjer se je pripetila dogodek. Nekaj policijskih agentov je šlo na kraj nesreče, kjer so našli mrtvo 68-letno Marijo Rebekovo, ki že deset let služi in stanuje pri profesorici. Ta je izjavila, da se je Iacchiya udeležila po kosilu k mizi s pisarniškim strojem, ki je bila dnevno spraznjala v kuhinji.

Poročilo tajništva ital. jug. trgovinske zbornice
Potrebna večja liberalizacija trgovinskega prometa s FLRJ
Goriški regionalni sporazum se zelo ugodno izvršuje, v Trstu pa so še vedno birokratske zapreke

Tajništvo Italijansko - jugoslovanske trgovinske zbornice je uradno sporočilo rezultate razgovorov med izvršnim odborom obeh mestnih trgovinskih zbornic, ki sta se sestala v okviru zagrebškega mednarodnega veseleja 12. in 13. septembra 1957.

Zato so v tržaskih gospodarskih krogih, ki se ukvarjajo s tem vprašanjem, menjena, da bi bilo potrebno preurediti sedanjo železniško postajo Sv. Andreja v pristaniški park, ki naj bi ga razdelili tudi na ulice pristanišča. S tem bi preprečili zastoj prihodov in odhodov tovornih vlakov v pristanišče in iz njega. Nato pa bi bilo treba zgraditi novo povezavo med tržaskim pristaniščem in ulico pristanišča. Kot smo že omenili, povezava po mestnem obrežju ne zadostuje niti sedaj. Zaradi tega je bil že pripravljen

Izpred kazenskega sodišča
Uradnik INAM na zatozni klopi zaradi ponarejevanja listin

Včeraj se je moralo kazensko sodišče ukvarjati s skanzilnim sodiščem v Ul. Gozzi in 33-letnega Carmela Giuffrida iz Ul. C. Elii. Tudi ta mora sedaj zagovarjati zaradi sodelovanja pri prevzemu in ponarejevanju javnih dokumentov.

Uradnik INAM na zatozni klopi zaradi ponarejevanja listin
Izdajal je plačilne naloge za hranarino že umrlih zavarovancev Bolniške blaginje

Uradnik INAM na zatozni klopi zaradi ponarejevanja listin
Izdajal je plačilne naloge za hranarino že umrlih zavarovancev Bolniške blaginje

Uradnik INAM na zatozni klopi zaradi ponarejevanja listin
Izdajal je plačilne naloge za hranarino že umrlih zavarovancev Bolniške blaginje

Uradnik INAM na zatozni klopi zaradi ponarejevanja listin
Izdajal je plačilne naloge za hranarino že umrlih zavarovancev Bolniške blaginje

Uradnik INAM na zatozni klopi zaradi ponarejevanja listin
Izdajal je plačilne naloge za hranarino že umrlih zavarovancev Bolniške blaginje

Uradnik INAM na zatozni klopi zaradi ponarejevanja listin
Izdajal je plačilne naloge za hranarino že umrlih zavarovancev Bolniške blaginje

Uradnik INAM na zatozni klopi zaradi ponarejevanja listin
Izdajal je plačilne naloge za hranarino že umrlih zavarovancev Bolniške blaginje

Uradnik INAM na zatozni klopi zaradi ponarejevanja listin
Izdajal je plačilne naloge za hranarino že umrlih zavarovancev Bolniške blaginje

SNG v TRSTU
DANES 23. t. m. ob 20.30 v dvorani Prometnega doma na Opčinah

Strast pod brest
V soboto 26. t. m. ob 20.30 v dvorani na stadionu «Prvi maj», Vrdeška c. 7

Niši ljuhi otroci
Prvič v slovenščini
Komedija v treh dejanjih
Režija in prevod: N. GABRIELIČEVA
Scena: JOŽE CESAR

PONOVIJE
V nedeljo 27. t. m. ob 16.30 in ob 20. uri v dvorani na stadionu «Prvi maj»

Prodaja vstopnic od četrtika dalje v Tržaski knjižnici, Trst, Ul. sv. Franciska 20, telef. 97-336

SLOVENIJA
327,1 m. 292,1 m. 212,4 m. Poročila: 3.30, 17.30, 19.30, 20.30, 22.00

SNG drevi
Ob gostovanju s prvim delom nove sezone bi radi spoznali nove izkušnje v Opčin, da so lani z večino glasov na anketno vprašanje, kdaj naj bodo predstave, odgovorilo v SRDO, Slovensko narodno gledališče je v zimski sezoni prejelo več pritožb zaradi nezakurjene dvorane in prepriha. Vse te pomanjkljivosti so uplative tudi na obisk gledalcev v dvorani, ki se zaradi upravnih neskladnosti in nepriljubljenosti ne nudijo Opencem prijetno in zanimivo gledališko sezono.

Prispevajte za DIJASKO MATICO
GLEDALIŠČA
GLEDALIŠČE VERDI
Gledališka blaginja sprejema do 21. t. m. potrditve gledalških abonmajev prejšnje sezone, po tem roku bodo poročila, ki ostanejo na razpolago dodelili novim prostocim.

LIJUBSKA PROSVETA
Prosvetno društvo «S. Skamperje pri Sv. Ivanu obvešča svoje člane, da bo letni občni zbor v družbeni prostorni dvorani 30. t. m. ob 20. uri.

IZVRŠNI ODBOR SLOVENSKE PROSVETNE ZVEZE bo imel sejo v soboto 23. oktobra ob 19.30 na sečju, prosimo odbornike, da so točni.

OD VČERAJ DO DANES
ROJSTA, SMRTI IN POROKE
Dne 22. oktobra se je v Trstu rodilo 10 otrok, poročila sta bila 2, umrlo pa je 2.

NOVA SLUŽBA LEKARN v oktobru
Davano, Ul. Bernini 4; Guusti, Strada del Friuli 7; (Greta); MIL. ul. Ul. Buonarroti 11; Mizzan, Trg Venezia 2; Tamara-Neri, Ul. Dante 7.

Male tatvine
Dan za dnem prihajajo na komisariat javne varnosti prijavljati manjše tatvine motornih koles kakor tudi drugih predmetov, ki jih imajo v Verdelece so neznanji zlikovci poneli med 20. in 21. t. m. razšli vrata kurnika in tu je popolnoma sočistila. Ukrali so mu namreč tri kolesi, 1. petlina in 1. zajca. Tmolodni Bertos prof. Baiz iz Ul. Valdiriva pa je znanjki iz stanovanja pristan z diamantom. Kdaj ji je znanjkal, pa ženska nima pojma in da bi zavezo razčistila, je izginotje prijavila policijskim oblastem.

Neznani tatovi so pred desernimi jasnimi barškimi krovci Viktorja Jermana iz begunskega taborišča na Opčinah. Rezultat tega nezablene brskanja je bil, da se je Jerman znal brez zaplete ure. Policija je v vseh primerih uvedla preiskavo.

MIHAEL KOŠUTA
Pogreb našega ljubljenskega pokojnika bo danes, v sredo, ob 16. uri iz hiše žalosti na kontovelski pokopališče. Zalujoci: hči Jospina, sinovi Josip, Amedeo in Miroslav z ženo in otroki ter ostalo sorodstvo. Kontovel. 23. okt. 1957.

MIHAEL KOŠUTA
Pogreb našega ljubljenskega pokojnika bo danes, v sredo, ob 16. uri iz hiše žalosti na kontovelski pokopališče. Zalujoci: hči Jospina, sinovi Josip, Amedeo in Miroslav z ženo in otroki ter ostalo sorodstvo. Kontovel. 23. okt. 1957.

MIHAEL KOŠUTA
Pogreb našega ljubljenskega pokojnika bo danes, v sredo, ob 16. uri iz hiše žalosti na kontovelski pokopališče. Zalujoci: hči Jospina, sinovi Josip, Amedeo in Miroslav z ženo in otroki ter ostalo sorodstvo. Kontovel. 23. okt. 1957.

Dosedanji uspehi (ali neuspehi) Gaillardove politike «austerity»

Za sedanjo francosko vladno krizo, ki je nenavadno dolga in pri kateri je odpravljena vsa vrsta politikov, se z upravičenostjo traja, da ni le običajna vladna kriza, kot jih je bilo v Franciji po vojni že nad ducat, pač pa da je to kriza, ki ima mnogo globoke vzroke. Eden teh vzrokov je zelo slab gospodarsko stanje Francije, ki je prejšnjo vladno politiko z nekaterimi zelo neuporabnimi ukrepi, o enem izmed teh bomo spregovorili danes.

Sklep o ukinitvi liberalizacije in o uvedbi splošnega kvotiranja uvoza, ki je bil izdan letos v juniju, ni dal pričakovanih rezultatov. Trgovinski deficit Francije s tujo vlado je kljub sklopu naročil in novim odredbam od 10. avgusta, ki jih poznamo pod imenom «Gaillardove reforme», njihov osnovni cilj je zaustaviti odtek deviz in zmanjšati trgovinski oziroma plačilni deficit.

Cep ravno od tedaj, ko so stopile v veljavo te odredbe, minila je dobra dva meseca, je ta doba vsekakor še prekratka, da bi mogli točno oceniti njihov uspeh ali neuspeh. Kljub temu pa nam podatki za mesec avgust in september omogočajo, da si utvarimo nekakšno sliko.

Prvi rezultati novih ukrepov so na prvi pogled dali prav onim, ki so od teh ukrepov pričakovali pozitiven učinek. Medtem ko je v prvih desetih dneh avgusta, to je pred uvedbo Gaillardovih ukrepov, znanal francoski deficit v izmenjavni evropske plačilne unije povprečno 13 milijonov dolarjev na dan, se je od tega dne do konca avgusta ta dnevni primanjulj spreminjal kar v približek od približno štiri milijone dolarjev na dan.

Ce vzamemo v poštev, da so samo julija imeli kar 125,3 milijona dolarjev deficita, dokim se je v avgustu zmanjšal na 47,6 milijona, je to vsekakor znak izboljšanja francoske plačilne bilance. Poleg tega je treba vedeti, da se je ob koncu avgusta pokazal že približek 7,3 milijona dolarjev v odnosu na dolarske deleže. Ista pozitivna tendenca se je nadeževala tudi v septembru, ko je Francija v svoji plačilni bilanci nasproti evropski plačilni uniji zabeležila

okraj 30 milijonov dolarjev deficita.

Navedene številke torej kažejo na izboljšanje francoske plačilne bilance v tem obdobju ter na pozitivnost ukrepov, ki znižujejo uvoz in forsirajo izvoz. Vsi ti ukrepi so torej — vsaj na prvi videz — dali dobre rezultate. Toda le na prvi videz, kajti preredaj bi bilo delati optimistične prognoze za daljšo obdobje, ker z nadaljnjim proučevanjem doseženih uspehov pridemo do vse krajšernje ocene učinkovitosti teh ukrepov. Predvsem si moramo podrobneje ogledati dve vprašanji: prva delež tako imenovanih začasnih činiteljev, druga pa, kako je na novi režim zunanje trgovine reagirala notranja tržišča.

Nikakšnega dvoma ni, da glavni činitelji naglega izboljšanja plačilne bilance v avgustu in septembru niso toliko, da bi mogli pozitivno vplivati ali bolj, odločilno vplivati v daljšem razdobju. Do večjega dotoka deviz je namreč prišlo predvsem zaradi tega, ker so v Francijo začele dotekati tiste devize, ki jih lastniki nise hoteli prej prinehiti v domovino iz strahu pred stalnim manjšanjem vrednosti francoskega franka. Z evaluacijo franka je bil ta strah odstranjen in dotok deviz se je pričel. Samo ob sebi pa se razume, da v bodoče ni pričakovati, da bi se to ponovilo. Drugi važer činitelj pa predstavljajo stalne večjih tujih finančnih devalvacije prav tako niso notevalicije v Francijo svojih investicijskih sredstev in so se tega lotile šele tedaj, ko je Francija zmanjšala vrednost franka. Tudi glede tega velja, kar velja glede prejšnjega, namreč, da se to ne bo ponavljalo.

Hornjima dvema elementoma, ki sta vplivala na nagel dotok deviz, bomo pristišli še nekaj drugih. Del tujeje kapitala, ki je v zadnjih me-

secih iz Francije odtekal, se je začel vračati. Z druge strani pa je Francija dobila iz Nemčije 12 milijonov dolarjev za pomoč Posarju. Poleg tega je Francija precej prihranila tudi na račun izdatkov za prevoz uvoženega blaga, posebej iz ZDA.

Na temelju vseh teh dejstev smemo sklepati, da je bilo z Gaillardovimi ukrepi sicer dočleno dolgoročno ravnotenje med dotokom in odtokom deviz, vendar pa da to ravnotenje vsaj za sedaj še ne pomeni dokončne stabilizacije francoske zunanjetrgovinske bilance.

Isto bi lahko rekli tudi glede cen na notranjem tržišču. Štok cen na notranjem tržišču bi nujno dovel do povisjanja zajemajenih med ter do splošne pritisaka na plačne sklade, to pa bi nato povzročilo do podražitve francoskega blaga in do nekonkurenčnih cen na zunanjem tržišču, to se pravi do zmanjšanja francoskega izvoza. Da bi se cene ohranile

na prejšnji ravni, je francoska vlada odredila njihovo blokado, kar pa je neprijetno vplivalo na vse zainteresirane kroge. Lastniki podjetij in trgovine so se tem ukrepom postavili po robu, ker jim onemogočajo normalni zaključek. Delavske organizacije pa so proti temu, da bi plače ostale na isti ravni. Glede tega so najbolj zgovorna mešana gibanja. Prav tako zgovoren je odgovor podelstva, kjer kmetje dajejo dočka svojem nezadovoljstvu v vrsti stavk in drugačnih protestnih manifestacij.

In kljub vsem tem vladnim ukrepom je prišlo do povisjanja cen, predvsem prehranbenim izdelkom. To kažejo tudi podatki francoskega finančnega ministrstva, kjer vidimo, da so cene skočile kar pri 23 artiklih od skupnih 38, dočim je pri 11 artiklih prišlo do neznametnega padca cen. Kot posledica vsega tega so velika mešana gibanja, pri katerih sodelujejo vse tri najvažnejše sindikalne organizacije.

Prizor iz O'Neillove drame «Strast pod brestii, ki jo je SNG uprizorilo sinoči v Skednjo, nocoj pa jo bodo lahko gledali v dvorani na Opcinah.

ŠE NEKAJ PODATKOV IN TUDI NAVODIL

V naši včerajšnji številki smo dali pregled dejavnosti društev - udov Slovenske prosvetne zveze, in sicer ob priliki njenega letnega občnega zbora. Čeprav je bilo poročilo precej dolgo, nismo mogli podati raznih zanimivih podatkov, zato danes posnemamo iz posebnega poročila še nekaj podatkov in misli.

Slovenska prosvetna zveza vključuje 17 prosvetnih društev. Pred letosnjim občnim zborom pa je poslalo podatke o svojem delovanju 15 prosvetnih društev, ki štejejo 1335 članov. Za ta številka nam pove, da štejejo posama na prosvetna društva razmeroma malo članov in zato se bodo morala v bodoče potruditi, da zajamejo bolj na široko, da v društvo vključijo vsaj kot navadne podpora člane več ljudi, ki bodo delovanje društva vsaj spremljali. Prav tako ni pravilno, da nekatera društva kažejo veliko število članov, ki so po večini, žal, bolj na papirju, kajti društveni odbor se ni potrudil niti tolor, da bi od vpisanih članov pobral članarino, še manj pa, da bi jih pritegnil k društvenemu delovanju. Zato naj ta društva v novem poslovnem letu temeljito preteprejo vprašanje članstva.

Posebno vprašanje društev je vprašanje odborovih sej. Seje so potrebne že zaradi same kontrolo dela. Če bi bile seje bolj redne, bi bilo društveno delovanje vsekakor živahnije in uspešnejše. Poročilo se glede tega pohvalno izraza o prosvetnem društvu «Slavko Škarperler» od Sv. Ivanca, o PD «Rade Pregrajca» iz Rojana in Skokrije ter o kriški prosvetnem društvu «Albert Sirk». Članski sestanki zainteresirajo člane društva pri sestavljanju programa dela, zato je priporočljivo, da se vsi člani društva zberejo skupaj nekakrat na leto in skupno preteprejo društvene probleme.

Izrazito dramskih celovečernih nastopov je bilo v okviru prosvetnih društev, ki so članjena v Slovenski prosvetni zvezi, v lanskem letu osem. Poleg tega so v mesečnih sporedih, ki jih je bilo 13, sodelovala društva z enodielnimi, s prizori in recitacijami. V gojni in izobrazbeni vpen proslav, pa naj gre za proslave naših veličin, ali za zgodovinskih dogodkov, bi slovenska prosvetna društva morala bolj upoštevati in mu posvetiti več pozornosti. V minulem po-

slovnem letu sta Slovenska prosvetna zveza in Slovensko-hrvatska ljudska prosveta organizirali tri skupne osrednje proslave, in to Presernovo, Gregorčičovo ter Askercvevo proslavo. Sodelovanje prosvetnih društev pri prireditvah drugih društev oziroma organizacij je bilo v preteklem letu skupaj 68. Taka sodelovanja vključujejo tudi sodelovanje v priporočajo Prosvetna društva, ki so članjena v SPZ, so v lanskem letu priredila komaj štiri pravilnice popoldnevne za otroke. To je vsekakor premalo. Potrebno je, da prosvetna društva navezujejo nase ne le slovenske otroke, ki zahajajo v slovenske šole, pač pa tudi tiste slovenske otroke, ki zahajajo v italijansko šolo, kajti s tem jih bomo obdržali v slovenski skupnosti. V minulih poslovnih dobi je znani tržaški lutkar Marij Marsič priredil 35 lutkovnih predstav po slovenskih osnovnih šolah in otroških vrteh.

Prosvetna društva so v lanskem letu organizirala za svoje članstvo 11 izletov. Barkovljanji so jih poročili se pripravilo, naj bi društva organizirala čim več izletov, ker je znano, da se člani na takih izletih ne le med seboj bolje spoznavajo in hkrati spoznavajo druge kraje, temveč tudi posamezne člane pritegujejo k društvu. V istem obdobju je le eno prosvetno društvo priredilo razstavo slovenske knjige. To je bilo opensko prosvetno društvo. To vsekakor ni nič kaj pohvalna ugotovitev, kajti vsako prosvetno društvo bi moralo vsaj enkrat na leto organizirati razstavo slovenskih knjig, kar bi omogočilo, da pride slovenski človek prej do knjige. Škedenjsko prosvetno društvo je lani priredilo lepo obiskano slikarsko razstavo.

Dve prosvetni društvi imata svojo glasbeno solo. To sta prosvetno društvo «Ivan Cankar» od Sv. Jakobia in barkovljansko prosvetno društvo. «Cankarjanci» imajo tudi svojo baletno solo.

To poročilo se zaključuje takole: «Iz pregleda o prosvetni dejavnosti je razvidno, da nekatera društva gojijo le enostransko pango prosvetnega dela, n. pr. samo petje. Pravi bi bilo, da poskušajo člani z mladimi silami oživiti se kako drugo vrsto prosvetnega delovanja.»

KAJ PRAVI O TEM DR. DOCK IZ KALIFORNIJE

Naše srce in fizični napor

Kaj je napornejše za srce - delo ali počitek? - Potrošnja kalorij na minuto pri športniku in rudarju je v razmerju 26:5 - Fizični napori v prostem času so pri ogromni večini ljudi neprimerno večji od onega, ki ga zahteva vsakdanje delo

Kaj je napornejše za srce — delo ali počitek? Vsekakor delo — bi takoj odgovorili laiki. Vendarle pa se radi, da po najnovejših raziskovanjih kardiologov ta odgovor ni povsem točen. Vprašanje dela in počitka v zvezi z boleznimi srca so pred nekaj meseci proučevali na posebni mednarodni konferenci, in sicer 70 strokovnjakov za srčne bolezni iz Zapadne Nemčije, Švedske, Finske, Velike Britanije, ZDA in Kanade. Konferenca se je vršila v ameriškem mestu Millwaukee pod pokroviteljstvom vrste visokih ameriških znanstvenih ustanov. Ameriškega združenja za srčne bolezni, Nacionalnega inštituta za srčne bolezni, Industrijskega zdravstvenega sveta itd.

Na konferenci so poročali o nekaterih pomembnih rezultatih poslednjih znanstvenih raziskovanj, ki so pritegnili nase pozornost ne le strokovnjakov, ampak tudi širše javnosti. Precejšen sloves si je pridobil zlasti dr. Dock, kardiolog iz Palo Alta v Kaliforniji. Svoja raziskovanja je on vršil na temelju nekaterih podatkov dveh zdravnikov z univerze v Clevelandu, dr. Amasa Forda in Hermanna Hellersteina.

Ta dva zdravnika sta z opazovanjem in meritvami ugotovila, da je sigranje, in ne delo, najnapornejša človeška dejavnost. Zlasti kadar to sigranje dobi obliko športnega tekmovanja. Če merimo na pr. potrošnje energije in količino potrošnih kalorij, tedaj moramo ugotoviti, da tekale ali smučarskoreveta potrošijo v svojem organizmu tudi do 28,3 kalorije na minuto, medtem ko mladina, ki se peča s

športom amatersko, bo porabila do 18 kalorij na minuto. Ko sta izmerila, koliko kalorij na minuto potroši na pr. rudar, ki dela v premošnjaku (kateroga delo spada med najtežje vrste dela), pa sta ugotovila, da potroši od 4,5 do 5 kalorij na minuto. Kljub temu, da je treba upoštevati, da ni važna samo intenzivnost napora, ampak tudi njegovo trajanje, vendar je razlika med sigranjem in delom zelo velika.

Upoštevajoč taka dejstva je dr. William Dock s kliniki v Palo Alta raziskoval vzroke smrti nekaterih pacientov, bolnih na srcu, in je prišel do zaključka, ki nas morajo začuditi. Tako navaja dr. Dock naslednji primer: Neki elektrotehnik je umrl dve leti po prvem srčnem napadu. Smrt ga je doletela takoj po opoldanskem kosilu, ko je poleg drugega popil tudi dve steklenici piva. Zdravnik, ki so ga v tem primeru poklicali, je pripisal smrt naporu, ki ga je elektrotehnik moral premagati, ko je eno uro pred kosilom prehodil preko visoke stopnišče. Dr. Dock pa zatrjuje, da smrt ni povzročil ta napor, ker je žolodec poln ledenega piva vsekakor večji napor za srce in je verjetno povzročil ventrikularno fibrilacijo. Poleg tega je elektr tehnik na pr. igral roketem najmanj enkrat v tednu, medtem ko je z ženo spolno obvelal najmanj štirikrat v tednu. Zaradi tega je po mnenju dr. Docka naporno pripisovati smrti najmanjšemu naporu.

Skromen nepoklican gost

Ko se je družina Ashton nekega dne vrnila s počitnice v svojo hišo v Accringtonu (Lancashire, Anglija) je na svoje velike začudenje opazila, da je njihova hiša služila za hramovi tri dni nekakšni, ki se je vanjo vselil. V hiši je vladal strahovi teror; toča ko je sopsodnja v tavnem pregledala strahobe in emare, je ugotovila, da z njeno stal niti en sam premet, je shramba se bila prazna, v kuhinji pa je bila gore neoparne posode in prazni konservnih skatel. Nepoklican najemnik je spal v najboljši postelji, kar jih je bilo v hiši. Očitno je bilo, da je neka hotel je prebiti udobno nekaj dni. Policija se je do sedaj zaman trudila, da bi izsledila nepoklicanega gosta.

«VEČER UMETNIŠKEGA PRIPOVEDOVANJA» V KOPRU

Oživljeni Cankarjevi teksti

V okviru Zavoda «Primorske prireditve», ki v Kopru nadomestuje sicer splošno uporabno koncertno poslovanje, je v četrti, dne 17. telega meseca gostoval v koprskem gledališču režiser Jože Tiran z umetniškimi priredovanjem nekaterih krajših Cankarjevih pesnikov in proznih tekstov o sodelovanju harfistke Slovenske filharmonije Pavle Uršičeve. «Umetniška beseda ali umetniško pripovedovanje, je pri nas v resnici še precej neraziskano področje umetniške dejavnosti, področje, v katerem se je resneje začel ukvarjati že pred leti prav Jože Tiran. V ta namen si je izbral — kar je seveda povsem umljivo — nekatero slovenskega iteranega tvorca Ivana Cankarja. To pa predvsem zato, ker predstavlja njegov poetični jezik in fabulistična intenzivnost njegovih vlasti krajših tekstov sijajno predlogo za umetniško pripovedovanje. Zlasti se, če je tak nastop primerno režiran, oprimljen tudi z nekakšnim glasbenim komentarjem (harja) in splotih pripravljen v ozaletu intimnega kontakta med pripovedovalcem in občinstvom, Sicer pa v resnici ne gre za pripovedovanje v dobesednem smislu, marveč bolj za subtilno, na melodiji stavka slonečo svojstveno interpretacijo Cankarjevih tekstov z rahlo, komaj opazno, toda pomembno melodramatskimi njegovega jezika. Če domnevamo, da ni tako preprosto ves večer pripovedovati na pamet Cankarjeve prozne tekste, potem je jasno, koliko truda in memoarnih vaj je bilo potrebno Tiranu, da je svojo zamisel lahko tudi ožil. Sicer pa so za njegov način interpretacije in za — če lahko rečemo — njegovo čustveno skalo bolj prikladni tisti Cankarjevi teksti, ki so bliže občutovski čustvenosti za razliko od številnih, večih malce deklarativnih črtic. (Skodelica kave v primerjavi z — recimo — Kraljem Matjažem.)

Beograjske «oktobrske nagrade» in slovenske «žagarjeve nagrade»

Vsako leto ob obilnici obovodišne Beograjske podeli beograjski svet za kulturne in prosvetno-znanstvene ustanove tako imenovane oktobrske nagrade Beograjske. Nagrade so namenjene tistim prosvetnim, kulturnim in znanstvenim delavcem, ki so v zadnjem letu objavili najboljša dela na področju umetnosti in znanosti.

Letos je žirija dodelila nagrade sledečim beograjskim umetnikom, književnikom, skladateljem in znanstvenikom. Nagrado 300.000 dinarjev za upodabljajočo umetnost je dobil Jovan Bijičić za svojo samostojno razstavo, ki jo je imel letos v Beogradu. Prav tolikšno nagrado je dobil tudi književnik Milan Đedina za svoje delo «O nemila do nedraga». Skladateljica Ljubica Marić pa je dobila 300.000 dinarjev nagrade za svojo simfonično kantato «Pesmi prostora».

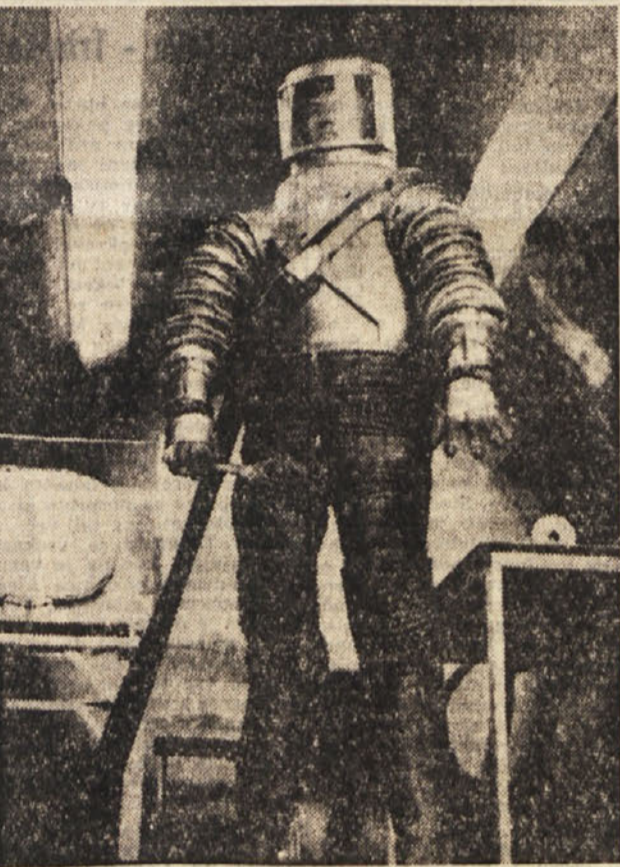
Prehajamo na področje znanosti: profesor beograjskega vseučilišča Georgije Ostrogonski je dobil nagrado 300.000 dinarjev za svoje zgodovinsko delo «Zgodovina Bizanca». Inženirj Milorad Pantović, Branko Zeleži in Milan Krstić pa so dobili po 300.000 dinarjev nagrade za arhitektonsko in tehnično

Gotski nakit

Ob priliki izkopavanja temeljev za neko gradbo v mestu Reggio Emilia so našli znatne količine gotskega nakita in bizantinskega denarja. V nevem 50 centimetrov dolgem svinčenem valju so našli 15 masivnih prstanov z dragulji, zlate ogrlice in pet parov zlatih uhanov. Prav tako so našli tudi dva bruenena uragulja, zlato razpeto, tri srebrne zanke in 60 zlatnikov, ki uhaajo iz dobe med leti 476-488 po našem letju.

V Severnem morju iščejo nafto

Zapadna Nemčija je opremila posebno ladjo — laboratorij «Gausa», ki bo preučevala domneve, da so tam izločena nafta.

Tako bodo omeneeni prvi turistin, ki bodo z medplanetarnimi letali obiskali Luno ali kak drug planet. Sicer je res da to še ne bo tako kmalu, kljub temu se tako v SZ kot v ZDA vadijo ljudje, ki so pripravljeni spozkusiti srečno s prvimi napravami, ki bodo po izgledu umetnega satelita skušali prebiti se iz zemeljske atmosfere.

OB MEDNARODNI PROSLAVI DNEVA ZDRUŽENIH NARODOV

Organizacija in dejavnost UNICEF

Jutri bodo po vsem svetu proslavili dan Združenih narodov. Ob tej priliki bi se danes na kratko seznanili z delom UNICEF, t. j. z organizacijo, ki se v okviru Združenih narodov peča z dajanjem pomoči potrebnim otrokom po vsem svetu.

Združeni narodi so ž. od vsega početka posvečali veliko pozornost vprašanju pomoči otrokom v vseh delih sveta. Združeni narodi so predvsem politična mednarodna organizacija, toda pod vplivom vsem manj razvitih dežel je delo Združenih narodov v mnogem prekoračilo tiste osnovne politične cilje, ki so jim bili namenjeni. Pri njihovi ustanovitvi. Se leta 1946 je generalna skupščina Združenih narodov ustanovila posebno telo, ki naj skrbi za pomoč otrokom — Izredni mednarodni fond za pomoč otrokom (UNICEF — United Nations International Children's Emergency Fund).

Sedaj so usmerili pomoč tega sklada otrokom v nerazvitih deželah, v težnji, da bi se s to dejavnostjo zagotovila in okrepila trajnejša skrb za zdravje otrok.

Svoja sredstva črpa ta fond iz prispevkov vlad članic Združenih narodov, dobrodelnih organizacij in drugih virov. Poslovanje tega mednarodnega fonda je zelo raznovrstno spricu okolščine, da so potrebe dežel, ki jim ta sklad pomaga, deljansko najrazličnejše. UNICEF nabavlja prav vse — začeni od tovarn za proizvodnjo penicilina pa d. mrež za obrambo red kornarij. Upoštevati moramo, da UNICEF zajema v svojem delu vsako leto okrog 40 milijonov otrok.

UNICEF dobiva prispevke z raznih strani. Denar prihaja iz ruskih, ruhih, poljskih, zlotih, jugoslovanskih dinarjih, japonskih, francoskih, franciskih, ameriških dolarjih, angleških funtih, indijskih rupij itd. Pri vsakem nakupu se je treba odločiti za največje tržišče, kar pomeni, da se treba čalno upoštevati tržišče ene v najrazličnejših deželah. Včasih se zgodi, da kakšna vlada pošlje pomoč UNICEF v obliki nekega proizvoda.

Samo lansko leto je UNICEF dobil okrog 20 milijonov dolarjev od 81 vlad članic Združenih narodov. Nakupni delež UNICEF obsega 46 oseb raznih nacionalnosti, ki skrbijo za urednjenje 311 različnih programov, ki se ostvarjajo v 101 deželi na svetu in od katerih zahteva vsak zase posebne nakupe.

Finančna sredstva, s katerimi moro razpolagati UNICEF, je treba zelo pogosto potrositi v tisti deželi, ki je dala denar za urednjenje programa tega sklada, in zaradi tega je treba zelo dobro poznati tudi krajevna tržišča. Tako more n. pr. neki zdravstveni delavec v Nigeriji s pridom uporabiti japonsko kolo; toda če rabiti japonskem področju dobro na njegovem trgovinu z motornimi kolesi, ni izključljivo, da bo coneje kupiti tako motorno kolo na kraju samem.

Po pravilu skuša UNICEF v svojih akcijah uporabiti čim večje število proizvodov raznih dežel. Pri prepljanju otrok, da bi ugotovili začetke jetike, je UNICEF od sedaj pregledal že 192 milijonov otrok na vsem svetu, n nadaljuje s to akcijo še v 21 deželah. V tej akciji so uporabili danske cepivo, ruske avtomobile, nemške sterilizatorje, a-

meriške injekcijske igle.

Tako veliko poslovanje po vsem svetu pa seveda postavlja ljudje vprašanje prevoza vseh teh predmetov. Samo lansko leto je UNICEF najel deset ladij za razna pristanišča na Koreji, na Japonskem, v Karabskem morju, v Srednji in Južni Ameriki ter Indiji. Samo v te kraje so prepeljali okrog dve tretjini od skupnih 140 milijonov funtov mлека v prahu, ki si ga je UNICEF oskrbel za prehrano otrok v letu 1956.

Dolženi programi, ki so vključeni pomena za posamezne kraje, zahtevajo prav tako poseben napok. Tako prepletje v letalom vsak dan bivlje mleko iz Iraka v Amsterdam, da bi strokovnjaki mogli odločiti, kakšen naj bi bil najboljši način za sterilizacijo tega mleka. Rezultat te akcije je bila zgraditev prve tovarne za sterilizacijo bivljevega mleka na Srednjem vzhodu.

UNICEF je ena od redkih mednarodnih organizacij, kjer ne prihajajo od izraza nasprotja danšnjega sveta. Sodelovanje držav pri urednjenju človečanskega programa za pomoč otrokom je redki primer konstruktivnega, koristnega in človečanskega mednarodnega sodelovanja.

«Zakladi naše dežele»

V soboto 19. t. m. je bila v Ljubljani interna premiera filma «Zakladi naše dežele» in slovenski ještvalni telesne kulture in «Zakladi naše dežele» v produkciji Viva-filma. Medtem ko film sl. slovenski festivali telesne kulture na svojevrstnem način kaže gledalca razširjenost najrazličnejših športnih panog v Sloveniji, govori drugi film o zakladih Primorske, o njeni kulturi in gospodstvu. Ne bi se hoteli zpuščati v široko razlago obeh filmov, saj smo o proizvodnji podjetja Viva-film pisali že pred časom ob puljskem festivalu. Radi bi pa opozorili bralce v koprskem okraju, da bo premiera filma «Zakladi naše dežele» te dni v Kopru. Film je finaniral koprski okraj in po nmenju novinarjev, ki so prisostvovali interni premieri, in nato se iskroni konferenci, je film zelo dobro uspel, zlasti ker je na neovstih način prikazal lepote Primorske ter zdrazil pritegnil in zanimivo zgodbo z našo uporabno prikazom primorskih lepot, začeni od modernih stavb v Kopru do pirsanskih solin in Postojnske jame.

— Veste, tudi on ima poneči rad mir.

